

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPKÖZTANIS INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népköztanítási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 filler (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetésekéinél:

egész oldal ... kor. 32. — negyed oldal ... kor. 8. —

fél oldal ... » 16. — nyolczad oldal » 4. —

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az egri érsek a kath. tanítókhöz.

Az egri egyházmegyei kath. tanítók a napokban tartották meg központi gyűlésüket Egerben, mely alkalomból az egri érsek ő fömlőtsága, dr. Samassa József, a következő beszédet intézte a tanítókhöz:

Uraim! Önök időnkint egybegyűlnek, hogy eszmecsere és a gondolatok surlódásai közben az öntudatot föléleszszék és az értelmi képességek erejét emeljék azon czélből, hogy állásuk és foglalkozásuk követelményeinek minél sikeresebben megfelelni tudjanak.

Most is ily járatban vannak Egerben. Mint tudom, olyan kérdésekkel foglalkoznak, melyek az észtehetséget fokozni és az erkölcsi érzelmek erejét fejleszteni képesek, hogy fölemelkedjenek az eszmék magaslatára és a gondolatok fönségéből erőt és bátorságot merítsenek.

Ezen működésüket fölboszakították, hogy nálam megjelenjenek és ragaszkodásuknak és szeretetüknek kifejezést adjanak.

En ezen elhatározásukat örömmel nézem és köszönettel fogadom.

Önöktől, kik a tanítás mezején fáradnak, az egyház és haza üdvös czéljainak megtestesítését várja.

Az egyháznak és a hazának nagyobb szolgálatot nem tehetnek, mint ha erejük összeségével azon iparkodnak, hogy az egyháznak hű fiaikat és a hazának jó polgárokat neveljenek. Ebben foglalom össze az önök rendeltetését, hivatását és czélját.

Ez szép hivatás, fönséges rendeltetés, melynek föllismerése a legnagyobb áldozatokra képesíti az embert. Mert az egyháznak hű fiaikat és a hazának jó polgárokat nevelni, van-e ennél fönségebb? Mind a kettő hálával emlékezik meg az önök önföladozó működéséről.

Ma — a ker. Magyarország 900 éves emlékműpe alkalmából — oly tárgyat választottak tanácskozásuk objectumául, mely szoros összefüggésben van ennek a nagy gondolatnak a jelentőségével. Mert a ki az értelmiség azon

fokára emelkedik, hogy a történelem tanulságait megérteni képes, ha csak nem egészen gonosz — annak éreznie kell és be fogja vallani, hogy a nemzetnek megalkotásában a legerősebb tényező és föntartásában a leghathatósabb védő a kath. egyház.

Most ismétlek egy gondolatot, melyet annak idején ebben a teremben kifejeztem.

Öseink a két ízben bejött elődeik sorsára jutottak volna, ha azzal a belátással nem bírnak, hogy az európai viszonyokhoz simulnak és a kereszténység elveinek meghódolnak. Ha ezt nem teszik, elpusztulnak. Mert vad erkölcesek, békétlenségük, pusztításaik, kalandvágyuk és azon eljárásuk, melylyel mások vagyonát elsajátították — a békés nyugatnak nem lehetett kedvére. Már is szövötközni készültek, hogy Nagy Károly fegyvereivel elpusztítsák Árpád unokáit, mint elpusztították az avarokat.

De támadtak mélyebb értelmű, böles férfiak, a kik belátták, hogy nemesak alapítani, de föl is kell tartani a házat s hogy e végből Krisztus keresztje előtt meg kell hódolni. Ennek köszönhető és ettől származik minden.

Nem tartom igaz magyar embernek, sőt kegyetlenségnek mondom, ha valaki az észtehetség előhaladottságát a támadás alapjául veszi, a melyet ép az egyház fejlesztett ki. A ki a jótéményeket a megtámadás alapjául veszi, azzal szemben, a ki azokat adta, az emberi méltóságot lábbal tapossa. Olyanok tolazkodnak föl ma, a kik csak tegnapiak azokkal szemben, kik e századokon át a haza nagyságán munkálkodnak. Nagy azon czél, mely felé kell törekvő munkásságukat irányítani, t. i. a hazának hasznos polgárokat, az egyháznak pedig hű fiaikat nevelni.

Higgyék el nekem, hogy a haza nagysága nem attól függ, hogy mentől több nagy férfiak legyen, hanem hogy mindenki ott, a hol van, kötelességét teljesítse. Mi haszna a hadvezér lángelméjének, ha serege kötelességéhez hűtlen? Mi haszna az országnak, ha számos nagy férfiak van is, de a többi polgárok nem röjják le a haza iránti

tartozásukat. Nagy igazság az, hogy minden ember megbecsülhetetlen ott, a hol van, csak kötelességét teljesítse.

Önök allása nemes, főséges, magasztos!

Ez állásuknak, földi létüknek szigorú állapotát ismerem! Magam is ezen a teren működtem. Tudom, mi az, mást oktatni. És még inkább tudom, mi az, apró gyermekeket nevelni. Mert az oktatásnak több fokozata lévén, nem a legnagyobb fok a legnehezebb, a legalsóbb az. Ide kívántatik a legnagyobb türelem és önmegtartóztatás.

Ezt a munkát oly nagyra és nehezebbre tartom, hogy én a földön nem ismerem oly nagyot és értékeset, oly kívánatosat, a mely ezt a fáradságot képes volna csak megközelítőleg is értékelni. Hirnevet, ragyogást, kincseket nem nyernek jutalmul. Ez az osztály csak faredozik az emberekért és bérét az Istenitől várja.

Mi az önök földi sorsa? Egy egészen egyhangú életet kell betölteniök. Pedig az emberi természet változatosság után vágyik s azért az egyhangú élet terhes. Az önök pályájának ez az oldala nem irigylendő. De másik, a mi ezt a sorsot még tűrhetetlenebbé teszi, az, hogy életük folyamán a tudatlanság igazságtalanságával és bakillanságával kell találkozniök, foglalkozásuk közt összeroskadniának, ha erőt és bátorságot csak a személyes érdek kilátásaiból merítenének. Szükséges, hogy hivatásuk mely erzése és annak erkölcsi jelentősége lelkesítse önöket; hogy a komoly öröm: embereket szolgálni és fittón a közjót elősegíteni, legyen nagy bérük, melyet csak a lelkiismeret adhat meg. Önök diósósága: ki nem vágná a homályos, de hasznos munkakörből, áldozatokat hozni, melyeket alig vesznek számba azok, kik hasznukat veszik.

És most visszatérek arra, a mit az előbb mondtam. Önök faredoznak emberekért és bérüket csak Istenitől nyerik, de ezért mégsem szabad sorsuk fölött vállat vonva napirendre térni. A kiknek magasztos czélokot kell elérniök, azoknak hóna alá kell nyulni. Allásuk szigorú voltát ismerem és a nagy czél miatt, mely önöknek ki van tűzve, mindig iparkodtam sorsukon segíteni. Ugy mint eddig, ezután is, ha Isten életemnek kedvez, (eljenzés) gondjaim között legelső sorban önök fognak állani. Az Úr áldása legyen rajtuk!

Külön tantervet az osztatlan népiskolának!

És most nem zárkozhatom el egy kis kitéréstől.

Először arra térek ki, hogy annak idejében *osztott* iskola tanítója lévén, minden örömmel oda törekedtem, hogy kitünő viszonyok között élő iskoláinkban a kath. osztatlan iskolák számára készült olvasó- és tankönyvek alapján dolgozzunk s lehetőleg sokasítsuk növendékeink esendes foglalkozási idejét. S ezt elérvén, a megszégyenülés minden felelme nélkül, bátran merek

hivatkozni azon tanítványainkra, kik az időben, normális körülmények között mentek a középiskolákba: ha csak valami, bárkit is megzavaro körülmény nem jött közbe, (ezt csak *egy* növendékünk miatt hozom föl), kivétel nélkül megállottak a helyüket, sőt legtöbbször (most már VII. gimnazista is van) kezdettől végig a legelső között foglalt és foglal helyet. Habár a népiskola a középiskolával semmi szervi összefüggésben nincs, mert teljesen önálló intézmény, azért kettőt mégis bizonyít ez a példa: *a)* hogy növendékeink kellő tárgyi ismerettel mentek a középiskolába; *b)* hogy a középiskolák tanulmányainak kellő elsajátításához szükséges *alaki* képzettségük is megvolt. — Miután a népiskola munkájának gyümölcseit 8—10 esztendő alatt legjobban a középiskolai tanulmányok miként való folytatásából lehet megítélni, azért hoztam föl ezt a példát arra, hogy az osztatlan iskolák nem követnek el merényletet a népoktatás czélja és így a nemzet és az egyén boldogsága ellen, ha a tananyagot azzal az anyaggal kevesbitik meg, melylyel a vita megindítására alapul szolgáló javaslatot megkevesbitették.

B) A mint ebből látszik, nem idegenkedem attól a gondolattól, hogy a mai viszonyok között az osztatlan iskolák számára tervelt anyag dolgoztassék föl az osztott iskolákban is. De, hogy a mai osztott iskolákban az alapanyag támogatására fölhordott társítóanyag földolgozását hazánk *minden* iskolájában is elvégeztetni szeretném, azt is állítom. Erre azonban a tankötelezettség idejének 6-ról 8 évre, vagy legalább is 7-re való fölemelését látnám szükségesnek.

Mert igaz ugyan, hogy az osztatlan népiskolának nagy előnye, hogy egy-egy osztályban kevés a növendék, és így a kikérdezés kevesebb időt vesz igénybe, mint az osztott iskolák 60—80 növendéké; hanem az is igaz, hogy ez az időtakarítás nem pótolja teljesen a hiányzó időt, még az oly nagy előnyökkel alkalmazható váltakozó párhuzamos tanmenet osztályösszevonásaival sem.

Először azért nem, mert a törvény maga 8 hónapos tanidőt engedélyez a falusi (tehát osztatlan) iskolák növendékeinek. Ha e két hónap tanidejét még hozzámitjuk az osztatlan iskolák egyes osztályainak idő-minuszához, látni fogjuk, hogy bizony nem kapunk annyi időt, hogy azt a munkát becsületesen elvégezhessük. Arra ugyan e tekintetben keveset számíthatunk, hogy a felsőbb osztályok anyagából előre eltanul a gyermek egyet-mást, mert még ezen esetben is lesznek gyermekek, kik az egyes tanítási egységeket nem tudják, ezeknek tehát kimerítő módszerességgel kell tanítanunk a dolgot; a kikérdezéssel szintén nem tudhatjuk, melyik tud valamit régebbi időtől s aki tud, mennyit tud. — ki kell bizony alaposan kérdezni minden gyermeket. Az előre eltanult ismeret jó a tanítás eredményének bensőségére, de ezen a réven időt nem takaríthatunk: erre tenát tananyag-szaporító vágyainkat hiába építjük.

Másodszor pedig azért nem lehet ugyanazt az anyagot földolgozni az osztatlan iskolában, mint az osztályban, mert hazánk azon községeinek legeslegtöbbségében, hol osztatlan iskola van, még 8 hetes tanidőre sem számíthatunk. Hiába írjuk az iskolák vezetői, hogy ezeket a körülményeket figyelembe vesszük: ezeket figyelembe vennünk kell. Figyelembe kell ezt venni mindenütt; de kiváltságos körülmény a magyar iskolák tanterveit készítőknél. Distingváljunk csak jól. Ha a külsőségekre képesek vagyunk, könnyen rámondjuk, hogy ha ezeket az állapotokat figyelembe vesszük s ily viszonyokra külön tervet készítünk: szentesítsük a bűnököt, istápoljuk a hibákat, visszafelkészítjük nemzetünk egy nagy tömegének a műveltségét. De ha mélyre tekintünk a dolgoknak, másként beszélünk.

Azt már beigazoltuk, hogy az osztatlan iskolák számára készült tervjavaslattal épen úgy el lehet érni a nevelési célt, mint az osztatlan iskolákban, mint a másik tervvel, a jobb viszonyok között élő iskolákban. Veszedelem tehát nincs. Ezen javaslat feladatainak elvégzésére is pontos iskolafelügyelet kell. Ez a javaslat nem szolgál arra, hogy az iskoláztatási bűnök megmaradjanak és fejlődjenek. Akkor állana elő szerencsétlenség, ha oly értelmű intézkedések történnének, hogy ráhagynák minden községre vagy vidékre, hogy amint végezzék el a tanterv anyagából, a mennyit akar vagy bír; nem pedig akkor, midőn egy-egy viszonyokkal — de nem a bűnökkel — számoló terv keresztülvételére kötelez a tervezet.

Dreissiger Ferenc.

(Folytatása következik.)

Mikor németül tanítottunk.

Első földolgozó volt a német tanító. Ha csak akad, németül neveztek ki, különösen nagyobb községekbe, városokba. Fölkutatták a német tanítókat, a hol csak lehetett. A szomszéd német tartományokból tyúkkal-kalácsal edesgették a német apostolokat, azok meg jöttek. Hogyne! A tejjel-mézszel folyó Kánaánba!

Rendszeres gyakorlat volt és ezt az illető kinevezetnek is tudtára adták, hogy mielőtt állomását elfoglalja, jelentkezzen a «Staathalterei-Gebäude»-ban X/ X. helytartótanácsosnál.

Sok tanítónak dült el sorsa egy ily vizit alkalommal.

Magamnak is kétszer kellett ezen a retortán keresztülpárolgynom. Első ízben még nem találtam a főbíró «tauglich»-nak; (Erről egy más alkalommal tüzetesen szölok.) de másodízben már kineveztek egy alföldi magyar városba.

Siettem is ám állásomat elfoglalni, nehogy nálamnál jobb németet találjanak... mert akad elég...

Szüle jól esik még most is, ha eszembe jut, hogy mily boldogan indultam új hazámba, mint főlelem tanító. Tehát ott nem lesz Urambátyám,

ott magam ura leszek, saját osztályom lesz... majd megmutatom én... stb. stb...

Borús-ködös novemberi nap volt, mikor az iskolaépület előtt megálltam. Már folyt a tanítás, én hiányoztam csak. Tárt karokkal fogadtak kollégáim — ha jól emlékszem, tizen — mindannyi fiatal, 18—22 éves, testestül-lelkestül magyar, még pedig ugyancsak magyar fiú. Azokat is akkor nevezték ki.

Azon melegében értésemre is adták, hogy én, mint legfiatalabb (18 éves voltam) és legkésőbbben érkezett, az I. A) osztályt kapom.

— Annál jobb — szoltam — legalább elülről kezdek mindent...

Együtt voltunk tehát.

Aldottlelkű igazgatónk, a helybeli zárda főnöke, másnap konferenciára gyűjtött bennünket.

(Sok mindenféle tolokodik tollam hegyére, a mi az akkori időket jellemzi; de most csak a németnek adok helyet; a többitől, ha ugyan meg nem unják az olvasók és a kedves szerkesztő úr megengedi, majd később.) *(Örömmel olvassuk. Szerk.)*

Tehát a szokásos bemutatkozás és üdvözlés után körülültük a zöld asztalt.

Igazgatónk atyai szavakkal értesített bennünket különféle dolgokról. A többi között különösen lelkünkre kötötte a lelkiismeretes munkásságot; mert a nép sokat vár tőlünk, mint első világi tanítóktól (azelőtt szerzetesek tanítottak); azt hiszi, hogy a gyerekekből egy szálíg tudósokat fogunk nevelni...

— Most tehát lássunk — szolt végre — a hivatalos ügyek tárgyalásához; válaszszanak, edes fiaim, maguk közül jegyzőt! Hanem jegyzőnek csak az vállalkozzék, a ki jól tud németül; mert a felsőbb rendeletek mind németül vannak írva és — szegyen ide, szegyen oda — magam sem vagyok a némettel valami nagy barátságban.

A tanító-testület egymásra néz... Németül?... jól németül?... de hát ki az köztünk, a ki jól tud németül?

Jó hosszú pauza után megszólaltam:

— Én tudok... nem ugyan Schiller nyelvén, de hát majd csak megbirkózom azzal az aktaesomóval... ha jobb német nincs köztünk.

— Jobb?... nincs itt se jobb, se rosszabb — vágott közbe egyik kollega.

Tehát a választás nem volt nehéz, csupán én tudtam németül és, ámbár a der die das erősen komám volt (még most is közeli rokonom)... de hát még is csak én voltam a legjobb, meg a legrosszabb német... tehát az első jegyző.

El is foglaltam nyomban a jegyzői széket. Az igazgató szomorú arccal hozta elő a jó esomó hivatalos iratot és nekem adta át, hogy most már azokat fordítsam át magyarra, hadd tudják meg a kollégák, hogy mi szorult azokba.

Egész hivatalos komolysággal fogtam a munkához; sorra vettem a tömérdek «Verordnung» özönét. Társaim csak néztek és hallgattak; megütszött arcukon, hogy mennyire irigylük az én

oriasi tudományomat, mikor a német póklabak-
kat teleírált papírosról egyszerre folyékonyan,
magyar szavakat, magyar mondatokat olvasok
le, még pedig úgy, hogy meg is értik, hogy mit
akar az az ördögös írás.

Hanem egyszerre csak olvastam találatlanul,
hogy valamennyiünk szája tátva maradt. Azt
olvastam ugyanis, hogy: az egyes osztályokban
delelőt magyar, délután német nyelven kell
tanítani. *Kárpáti Endre.*

(Folytatása következik.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanitógyűlés. A nagyszombatvidéki róm. kath. nép-
nevelési egyesülete 1. évi október hó 25-én tartotta ren-
des öszi gyűlést Nagyszombatban, mely a kereszténység
költemészes jubileumának alkalmából egyszersmind
díszgyűlés is volt. A pühánatemplomban tartott isten-
tisztélet után a tagok zászló alatt a «Szózat» hangjai
mellett végigvonultak a város utcáin egész a város-
házig, melynek nagyterében tartandó volt a gyűlés.
A gyűlés megnyitották Kölesy himnuszával, melynek
elhangozása után következett méltóságos Szilányi Ferencz
orsóki helynök s díszelőnök úr megnyitó beszédje, mely-
ben meggyőzően adta elő a keresztény élvek nevelés-
béli fontos-ágát s De la Salle kor. János s az iskola-
testvéreknek áldásos működését. E beszéd után a gyű-
lés tükrötülag utóvölte hercegprímás ő emineenciáját
s Bóttzár József felszentelt püspököt, mint az egyesület
volt elnökét. Jedlicska Pál felső-dísi esperesplébános s
az egyes. egyházi elnöke érdekes fölvitást tartott don
Bosco János életéről. Ezután jelentést tett az egyesület
évi működéséről s örömmel jelenté, hogy az egyesület
tagjai a lefolyt évben is buzgó tevékenységet fejtettek
ki, a mennyiben a kitűzött 4 pályamunkára számos dol-
gozat érkezett be. Pályadíjakat nyertek: Vörös Ferencz,
Matúská István, Tiszvéczy László, Toller Imre, Hody
Béla; díszrethen részesült Lassú László tanító, Indít-
ványok sorában Szuhay János felső-dísi tanító s az
egyes. jegyzője érkezett az «Eötvös-Mépró» s a
«Tanítók-Ház»-ról. Heidler Károly karközi tanító s
társelnök pedig a kántortanítók nyugdíjszélmeiről.
Sztraka Ferencz nagyszombati tanító indítványozza egy
pedagógiai lap szerkesztését, mely hivatva volna az
egyesület érdekeit szolgálni. Az indítvány visszhangra
talált. A közgyűlés befejezése után közöselőd volt, mely-
ben elhangzott több lelkes felkötésűtő s mely alatt
Szikora Ferencz eszeszei tanító a «Tanítók-Ház» javára
16 korona 17 fillért összegyűjtött. Sz. L.

Meghívó. A marosi róm. kath. tanítóegyletnek
Iszlóban, 1. évi november 22-én, a róm. kath. elemi
iskolában tartandó vándorgyűlésére. Tárgysorozat: 1. Reg-
geli 9 órákor istentisztelet. 2. Gyak. tanítást tartanak:
a) Oláh Károly, b) Györi László. 3. Elnöki megnyitó.
4. A múlt vándorgyűlés jegyzőkönyvének fölvitása.
5. Fölvitás: Tólos Márton. 6. Szavai: Bajkó Maté.
7. Fölvitás: Hadnagy István. 8. Szavai: Keresztes San-
dor. 9. Birálatok megtétele. 10. Indítványok. 11. A jövő
gyűlés helyének meghatározása. 12. A munkajánlatok
fölvétele. K. Remete, 1900 november 2-án. *Kovács
Pongrácz*, egyleti főjegyző. *Borsos Mihály*, egyleti elnök.

Meghívó. A zomborvidéki róm. kath. tanító-egylet
folyó évi október hó 18-án tartott választmányi gyűlé-
sében a jövő pünkösd után tartandó nagygyűlésre a
következő két tételt tűzte ki kidolgozásra: I. Miként
nevelhetjük gyermekeinket munkásságra, rend- és tisz-
taságszeretetre? II. Készíttessék az V—VI. oszt. részére
részletes tanítási tervezet a esillagászati földrajzból.
Tárgy: a nappal, éjjel, sarkkör, térítő, esillagképek, év-
szakok, napégyen, napfordulás, napút, égővek, föld-
pálya. A II. sz. tétel a gyűlésen gyakorlatilag is bemuta-
tandó lesz. A gyakorlati tanításhoz a zombori nép-

iskola taneszközei előadónak rendelkezésére állanak.
Ugy az első, mint a második tételnél a legjobb dolgozat
40—40 koronával jutalmazatik. Az idegen kézzel írott
és jegés levelekkel ellátott dolgozatok 1901. évi febr.
hó végéig az egylet elnökehez, Kupuszinára küldendők.
Később érkezett dolgozatok ügyembe nem vétetnek.
Minden egyleti tag a kitűzött dolgozatok közül legalább
is egyet kidolgozni erkölcsi kötelességének ismerje.
A dolgozatok egész ivre, de csak a lap felére irandók.
A lapok megszámozva és összeavarrva adandók be
Kupuszina, 1900. évi november hó 1-én. *Nagy János*
s. k., egyleti jegyző. *Lajthay János* s. k., egyleti elnök.

Az országos katolikus tanügyi tanács ülése.

Igen érdekes és a katolikus tanügy előbbrevitelé-
szempontjából igen fontos ülést tartott az országos
katolikus tanügyi tanács a Szent-István-Társulat kis-
termében.

Steinberger Ferencz kanonok elnök különféle jelen-
tések után tudomására hozta a tanácsnak, hogy *Horváth*
báró püspök 1200 koronát adott az augusztus-ban meg-
tartott II. katolikus tanítói kongresszus költségeinek
fedezésére: mit a tanács köszönetének kifejezésével vett
öröndetes tudomásul. Ezután jelentette az elnök, hogy
Ember Károly kongresszusi szép előadását külön kiadás-
ban becsátja a tanács közre, hogy a benne kifejezett
eszmék annál szélesebb körben terjedjenek.

Több tanítótétel az «*Üsd vissza*» ügyében keresvén
meg a tanácsot, a tanács a következő komoly határozat-
ot hozta: *A tanács oly magas erkölcsi színvonalon áll-
nak ismeri a hazai tanítóságot, hogy hozzá ilyen sár-
dabálás föl nem juthat és rajta fölött nem ejthet.*

A székesfejérvári tanítóegyesületnek a kongresszus-
tól a bizottsághoz áttett abbeli fölratára, hogy a tanító
fizetést képező föld adóját ne a tanító, hanem a föntartó
fizesse, azt határozta a tanács, hogy az egyes egyesüle-
tek útján a tanács összeállítja a hazai tanítóság abbeli
viszonyait, hogy az akeziőt elihöz mérve megindíthassa.

Ezután a kongresszustól megállapított fölratok ha-
gyattak jóvá. Az elnökség megbízott, hogy e fölrato-
kat a tanítói nyugdíj és a felekezeti tanítók kedvezményes
vasúti utazása tárgyában a nagy. püspöki karhoz fer-
jeszse föl. *Dreisziger* Ferencz tartotta meg ezután hatásos
emlékbeszédét *Möcsy* Antal fölött. A tanács elhatározta,
hogy e beszéd külön lenyomatban a tanítóság között szel-
esztatik. A külön lenyomat költségeit *Steinberger* elnök
ajánlotta meg. Egyben országos mozgalmat indít az elnök-
ség javaslatára a *Möcsy*-emlék ügyében s e tekintetben a
kalocsai helyi bizottsággal teszi magát a tanács érintkezésbe.

Ezután elhatározta a tanács, hogy a tanács költsé-
geinek fedezésére az egyes főpásztorokat, a már rége-
ben hozott püspökkari határozat értelmében közvetlen
megkeresi s ezzel a tanács világi elnöke, *Ember* Károly
bizott meg. Egyben megkerestetnek az egyes egyesüle-
tek is, hogy az alapszabályok értelme szerint, a tagok
számarányához mérten járuljanak a költségek fedezésé-
hez. Az elnökség pedig megbízott, hogy a tanácsülé-
sekre kedvezményes vasúti jegyeket eszközöljön ki.

Következett az egyes szakosztályok megalakítása.
Ezzel egyidejűleg megbizta a tanács a hitoktatói szak-
osztályt, hogy a polgári iskolák tantervjavaslatával foglak-
ozván, a hitlani tantervben észlelt sérelmek orvoslására
kérje a püspöki kart.

Egyben mozgalmat indít a tanács az elkészült nép-
iskolai tantervjavaslat életbeléptetése érdekében és meg-
bizza a tanítóképző szakosztályt a tanítóképzők tanterv-
javaslatának átdolgozásával.

Végül *Tóth Géza* jászói tanító javaslatára ezentúl a
népiskola benső életének intenzívebb fejlesztését is föl-
veszi munkálkodási körébe a tanács. Ezzel az érdekes
és eredményes tanácsülés véget ért. —f.

***

A Katolikus Tanítók Országos Bizottságának hit-
oktatási szakosztálya e hó 14-én délután a Szent-István-

Társulati késtermében ülést tartott, melyen Steinberger Ferencz dr. nagyvárad kanonok elnöklété alatt részt vettek: Pokorny Emanuel dr., Zubriczky Aladár dr., hittanár, Dreiszigler Ferencz, Ember Károly, Szenecsy Mihály, polgári iskolai igazgató, Glattfelder Gyula dr., Fonyó Pál, Schmidt Ferencz, Krywald Ottó, Gabriel Antal, Kiss Károly, Gereley József, Zelliger Vilmos dr., Hóder Jenő, Thym Adolf, Sebők Imre, Nagy Ferencz, Shure János, Lszóf Alajos, Hrnsek Antal és Wiedermani Károly mint a hitoktatói szakosztály tagjai. Az ülésnek Steinberger Ferencz dr. elnök megváltó beszéde után első tárgya volt a *hitoktatás kérdése a magyarországi polgári fiúiskolákban*. Sebők Imre előadó jelentése szerint az Országos Közoktatási Tanácsnak a polgári iskolai reform ügyében kiküldött bizottsága igen szűk körben bánt el a vallástanítás ügyével, a mennyiben ezen fontos tárgynak a felső három osztályban mindössze heti egy órát juttatott. Tekintve, hogy a polgári iskola most is igen népszerű iskola, a mennyiben az 1895. évi kimutatás szerint az országban lévő polgári fiúiskolákat összesen 14.740 növendék látogatta s ha a reform, mely a tervezett hitosztályos és értelmiségivel végződő polgári iskoláknak önkéntességi jogot és számos előjányt biztosít, életbe lép, ez a szám meg fog kétszereződni: magának a társadalomnak előrangú értéke, hogy az onnan kikerülő, az értelmiségnek számát növelő elemnek vallás-erkölcsi nevelése biztosítva legyen. Egy óra vallástan a felső osztályokban annyit, mint semmi; heti egy órában az alapvető és ágazatos hittanulmány vagy a keresztény erkölestannak a felső osztályok számára előírt nehez anyagát elvégezni lehetetlen a tanulóknak is, ha látják, hogy a hittan országmunkájában a testgyakorlás után következnek, kevesbe fogják adni, mert csak rendkívüli tantárgynak fogják tekinteni. Az Országos Közoktatási Tanács hibás tervezetnek védi azt hangoztatják, hogy a készülő iskola *szakiskolai jellegű* és a szakiskolai jelleg és a szaktantárgyak hiányozni nem enged több időt a hittanításnak. Azonban ez teljesen hibás felfogás, melyet maguk a javaslat védői sem vesznek komolyan, csak üres népszerűséget rántják elő, mert hogy is lehetne szakiskola az az iskola, mely ugyanezen tervezet szerint egyaránt képesít az anyagi ügyvezetői, posta-és távirati és vasúti tiszti, pénztárosi gondnoki, községi jegyzői állásokra; szóval a legkülönbözőbb pályákra? Fonyó Pál felszólalása után Ember Károly képeztéi tanár kiemeli, hogy a tervezett hitosztályos polgári fiúiskola amenny is túlságosan realizált irányú és csaknem kizárólag az utilitarizmus elvét követi; annál inkább föltétlenül szükséges a jelen élethelyzetére az intenzív vallás-erkölcsi oktatás és nevelés, a mit heti egy hittanórán lehetetlen elvégezni. A szakosztály elhatározza, hogy az ügyben emlékiratot nyújt a püspöki karhoz. A második tárgynak, a hittani könyvek szükségessége reformjának előadója, Schmidt Ferencz ismerteti a nehézségeket, melyekkel a hittanulmányok és hitoktatásnak küzdeni kell a jelenlegi hátszalathán lévő jórészt cselezetlen és elavult könyvek miatt. Ezután Fonyó Pál és Gereley József felszólalásai nyomán hosszabb vita indult meg a fölött, mi módon lehetne ebben az évtizedek óta húzódó kérdésben végre eredményhez jutni és főleg a rossz és magyarul nem, katekizmusok, a melyek annyira megbénítják a hitoktató munkáját, véglegesen kiküszöbölni. Ember Károly az eredményt a hitoktatói szakosztály szorgalmas működésétől várja és reméli, hogy a szakosztály a jövő nyáron már kész elaborátummal lépjen az országos nagygyűlés elé. — Miután végül Thym Adolf előadó ismertette az ifjúsági Mária-kongregációkat és ajánlta azoknak a tanuló-ifjúság körében való szervezését, Steinberger Ferencz dr. elnök összegezi az elfogadott határozatokat és a szakosztály ülést bezárta.

Meghívó. Az alsófehérmegyei római kath. tanító-egyesület f. é. november 14-én Maros-Portusán ó. é. 8 órákor rendes közgyűlést, ezzel összefüggőleg 1911 évkor jubileumi gyűlést tartott a következő tárgyszor-zattal: 1. 1/28 órákor Te Deum és szentmise. 2. Tanítás a III. osztályban a földrajzból. (Az égtájak ismertetése).

Tartá Bakó E. marosportusi tanító. 3. Jelentés a magyar kath. tanítók II. ország. kongresszusáról s az esztendői ünnepségekről. Tartá Szász K. kiküldött képviselő. 4. Fogarasy Mihály püspök mint pedagógus. Fölolvasta Péter János dr. 5. Jelentés a pályaművekről. 6. A pénztáros jelentése. 7. Indítványok. Az ünnepi gyűlés műsora: 1. Pápai himnusz. Éneklé a tanítói kar. 2. Elnöki megnyitó. 3. A katholicizmus mint a magyar nemzet tanítója. Fölolvasta Csiky Miklós főgymn. tanár. 4. Keresztény tanítók himnusza. Némethy Gyulától. Szavaltá Pandur Gy. magyarigeni tanító. 5. Boldogasszony anyánk. Éneklék a tanulók. 6. Magyarok nagyasszonya. Szavaltá Sina L. IV. oszt. tan. 7. Rómái emlékek, szabad előadás. Tartotta Körödy Péter dr. theologiai tanár. 8. Kőlcsey himnusza. Éneklé a tanítói kar.

IRODALOM.

Kérelem. Alulírottakhoz évről-évre és mind sűrűbben, azon kérelemmel fordultak igen sokan, hogy írják leánykák, illetőleg ifjak számára alkalmas karácsonyi színdarabot. Ez alkalommal van szerencsém tiszteletteljesen jelenteni, hogy a sajtó alól a napokban kerül ki egy a leány-növendékek, leány-intézetek, leány-internátusok számára írott rövid, de erkölcsi háttérű és lehetőleg eleven karácsony-esti életkép e címen: A kis Jezuska és Szent karácsony-esti életkép, három felvonásban. Működvelő leánykák számára írta Bodnár Gáspár. Ha tehát teljes eziméd ily karácsonyi színdarabot reflektálni kegyes leendő: úgy kérem szívesen e színdarabot alulírottai lehetőleg sürgősen megrendelni. Egy füzet ára egy korona. Esetleg egyelőre csak egy füzetet kegyeskedjék megrendelni. És ha ebből kiténik, hogy az előadásra érdemes és azt előadni szándékoznak is, úgy: az előadási jogért kell még 2 példányt rendelni, valamint, hogy a tetemes nyomdai költségek fedeztetők legyenek. En a többoldalú felszólításnak engedtem, megírtam nevezett életképet, de anyagi áldozatot nincs módomban hozni. Kérem tehát szeretettel teljes ezimédel, hogy ha ilyen életképre a reánk következő szent karácsonyi ünnepekre szükség van, becses megrendelésével művemet népszerűsíteni kegyeskedjék. Szíves pártfogásra számítva, maradtam hazafias üdvözléssel Bodnár Gáspár áldozópap, képző-tanár, szerkesztő.

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Karácsonyi pásztorjátékokat jókor kell beszerezni, hogy elég idő legyen betanításukra. A Szent-István-Társulatnak igen jó karácsonyi pásztorjátékai vannak, és pedig: A népiratkák 86. száma. Jézus születése. Mohl Adolftól. 5 kr. — A népiratkák 101. száma. Karácsonyi pásztorjáték. Batha Istvántól. 5 kr. — A népiratkák 123. száma. A bűn büntetése. Oppitz Sándortól. 4 kr. — A népiratkák 124. száma. A pogány megterése. Oppitz Sándortól. 3 kr. — A népiratkák 139. száma. Békeség az embernek. Oppitz Sándortól. 4 kr. — Az ifjúság öröme II. kötetében: A betlehemi nyájörök. Karácsonyi pásztorjáték. Maszlaghy Ferencztől. — Az ifjúság öröme III. kötetében. Két karácsonyest. Szinnű. Maszlaghy Ferencztől. — Az ifjúság öröme V. kötetében. A megtalált bárány. Karácsonyi pásztorjáték. — A dús tartalmú ifjúság öröme egy-egy kötete egyszerűbb kötésben 80 kr., disze-sebb kötésben 1 frt 20 kr. — Az ifjúság könyvében (ára diszes kötésben 1 frt). Egy karácsonyjé. Dramolett. Horvát Lipóttól.

A kereszténységnek Magyarországon 900. esztendei jubileuma alkalmából me-

legén ajánljuk a Szent-István-Társulat íment megjelent következő kiadványait: *Gondolatok a századévi hódolatnak és a magyar katolicizmus 900 éves jubileumának ünnepére.* Irta Prohászka Ottokár. Ara 1 korona 20 fillér. — *Emlékkönyvrésze a keresztény Magyarország kilencszázados érfordulójára.* A katolikus fiú- és leányiskolák növendékei számára. Segédkönyvül az iskolai ünnepélyekhez, a hivatalos tárgyrend alapján Irta és szerkesztette Ember Károly, a Népnevelő szerkesztője. Ara 20 fillér. — *Szent István első magyar király.* A kereszténységnek Magyarországon 900 esztendei jubileuma alkalmából. Irta Kisfaludi Z. Lajos. (Sok szép képpel.) Ara 32 fillér. — *A szent Jobb, vagy az első apostoli király szent jobb kezének története.* Irta Csenner Lajos. Ara 8 fillér. — *Nagyszonyunk szűz Máriáé.* Ahitatos könyörgések gyűjteménye. Ara 8 fillér. — *A legméltóságosabb Öltörzsentség előtt egy imádságban eltöltött óra átperczekről beszélt.* Ara 8 fillér. — *Jézus szentséges Szívének litániája.* Nemkülönbön hódoló, megkövető és följajuló imádságok Jézus szentséges Szívéhez. Ara 6 fillér. Mindeme könyvek megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

VEGYESEK.

Erzsébet kiralyne emléke. Erzsébet kiralyne emlékére Arpadházi Szent Erzsébet nevenapját, mely november 19-án van s az idén hétfőre esik, méltó kegyelettel ülték meg nemcsak a fővárosban, hanem az egész országban. Az ország összes katolikus templomaiban istentiszteletet tartanak és az iskolákban emlékünnepeket rendeznek. Budapesten a hivatalos főistentisztelet hétfőn délelőtt tíz órakor lesz a budavári koronázó Mátyás-templomban, a hol meg fognak jelenni a kormány tagjai, a katonai államok képviselői, a polgári és katonai hatóságok fejei. Az istentiszteleten Vaszary Kolos bíbornok hercegprímás pontifikál fényes segédlettel. Az Erzsébet utokimádási templom építő bizottsága ugyane napon reggel 9 órakor szentmisét mondát az Angolki-asszonyok helyvárosi templomában. — Az egyházmegyei főhatóságok rendezetere az összes kath. iskolákban emlékünnepeket rendeznek Erzsébet napján.

Új iskola. Mult vasárnap adta át rendeltetésének Jász-Jakobaházi Kencz Menyhért prépost, jászberényi plébános, kerületi alesperes azon iskolát, melyet Jász-Jakobaháza község bővekeny előjárósága karöltve a község érdemekben megöszült plébánosával, Ficzek Károly címz. kanonok, érd. esperessel semmi áldozatot nem kimélve hozott létre. Veesernye után zászlók alatt vonult az ünnepelő közönség a földszített iskolaterembe. Ott láttuk többek között a földszített iskolaterembe. Ott láttuk többek között Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye tanfelügyelőjét, Eötvös Károlyt, ki személyes megjelenésével kívánta kifejezni elismerését a tanítás ügyé iránt mindig melegen érző, ritka jólelkű emberbarátnak. Csak ő nem volt az ünnepelők között, kinek legnagyobb oka s legfőbb kívánsága lett volna ott megjelenni, kinek ez öhajítását mintha keveselte volna az ő számára e földi elismerést, súlyos betegséggel látogatván meg, nem engedte teljesülni a mindenható Isten. Az egyházi ténykedés előtt a szertartást végző főpap az ő Istenadta szép szónoki nyelvén fejtegette az iskola magasztos rendeltetését, az elismerés hangján emlékezett meg a község előjáróságáról, melynek nemesen megvalósításán s a meghatottság remegő hangján nyújtá az elismerés

szószótját ez iskola megalapítójának, kinek nevét, mint halájának nem mulo emlékét gránitba véste a megtisztelő figyelem. Beszéde végén lehullott a lepel az emléktábláról, hogy a késő nemzedéknél is hirdesse dicsőségét annak a Jezus szíve szerint való papnak, ki hűvének igazán szerető lelkiatyjuk kívánt maradni unokáikban is. Az ünnepélyt követő barátságos összejövetel alkalmával a kir. tanfelügyelő méltatta ékes szavakban az ünnepelt érdemeit, ki anyagi erejét csaknem túlhaladó áldozatkészségével községét tanügyi tekintetben Szolnok vármegye munkaközsegévé tette.

A keresztény szövetkezetek országos kongresszusa november 21-én délelőtt tíz órakor nyílik meg a budapesti katolikus kör dísztermében. A kongresszuson, a mely előtt mise lesz az egyetemi templomban, Zichy Nándor mond elnöki megnyitót. A kongresszusra november 16-ig lehet jelentkezni a Keresztény szövetkezetek országos központjának irodájában. (Molnár-u. 11.)

Az Orsolya-rendházak egyesítése. A szent Orsolya-rend magyarországi háza november havában gyűlést szándékoznak tartani Esztergomban. A gyűléstárgya a rendházak uniója lesz. Ez eszme már mintegy száz esztendeje foglalkoztatja a vezető köröket a nélkül, hogy eredményre vezetett volna. Most újból és elevenen fölvetették s hazánkban a nagyszombati, győri és erdélyi házak mellette vannak, a pozsonyi ház ellenzi. Az unió értelme az, hogy közös anyaház volna, a hol az apáczaölötteket nevelnék s innét küldenék szét a különféle házakba; az apácák az egyik házból a másikba volnának disponálhatók s missziós telepekre is mehetnének. Mindez eddig nem volt megengedve.

Schlauch Lőrincz bíbornok alapítványa. Schlauch Lőrincz nagyváradi bíboros-püspök negyvenzer koronás alapítványt tett nevelésügyi czelokra. Az alapítvány kamatait az új-aradi Miasszonyunk-kelestor kapja, hogy a kijelölt czelra fölhasználja.

Kitüntetett apáczaölöknő. Franz Mária Terézia nővért, a Miasszonyunkról nevezett iskolatestvérek kalocsai tartományának főnöknőjét nagy kitüntetés érte, a mennyiben ő Felsege a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki. A kitüntetés a «tanügy terén szerzett érdemei elismeréséül» jutott osztályrészéül. A kalocsai apáczaölöknő működő intézetek: a leányiskola, a tanítónőképezde kiváló hirben állanak az egész országban s mindezek körül az érdem országrésze a tartományfőnöknőt illeti. A király kegye tehát ezúttal a legérdemesebbek egyikét érte s így ezt a kitüntetést országszerte nagy elégtétellel fogják olvasni. Az erről szóló királyi kéziratot a hivatalos lap a következőkben közli: «Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Franz Mária Terézia, a kalocsai «Miasszonyunk»-ról nevezett zárda főnöknőjének, a tanügy terén szerzett érdemei elismeréséül, a koronás arany érdemkereszttel adományozom. Kelt Gödöllőn, 1900. év október hó 21-én Ferencz József, s. k. Gróf Széchenyi Gyula, s. k.»

Halálozás Müller Lipót nagy-tétényi nyug. főtanító életének 68. évében elhunyt. Mint tanító 45 évig működött s ebből 16 évet Nagy-Tétényben töltött, hol a németajkú lakosság közt sikerdúsán terjesztette édes hazánk nyelvét. Temetésén, mely október 31-én volt, kartársai s a község nagy részvétellel jelentek meg. — Áldás emlékére.

Szerkesztői üzenetek.

J. S. Gy.-Ditró. Beérkezett. Fölhasználjuk. — **K. F. Mocsi.** Igen időszerű dolog. — **G. A. T.-Kerecseny.** Csak a törvényhatósági joggal fölruházott városokban működő tanítók vannak főmentve az utadó fizetése alól. A tanítók csak egy czimen fizetik ez adót. — **K. J. N.-Valkháza.** Jönni fog. Ha ujdonságot találunk benne, azt is közléteszszük. A magyar nyelv sikeres tanításának módszeréről írni mindig időszerű. Tessék beküldeni. — **Sz. S.** Közzétettük. — **Sz. J.** Levélben feleltünk. — **H. G.** Levélben adtunk választ. — **Sz. J.** Azt írja, hogy az illető tanító 50 évig szolgált; megállapítottak

540 korona nyugdíjat. Ez lehetetlen. Ma már 300 frtnál (600 koronánál) kevesebb nyugdíjat nem kaphat egy tanító sem. Azt írja továbbá, hogy 170 koronát a községre utaltak. Ezt a Ratio alapján tették. A közhatalmunkok dolga, hogy az illető tanító megkapja a kiírt nyugdíjat. — Panaszkodására az a megjegyzésünk, hogy a közhatalmunkok eljárásáért nem lehet az intézményt kárthatni. Kérjük, ismertesse meg velünk az esetet körülményesebben. — **B. F.** Forduljon Ember János kir. segédtanfelügyelőhöz. Budapest, VIII., Pál-utca 4. — **U. A.** A hitoktatást a helybeli plébános vagy hitoktató látja el. A tanító kötelessége, hogy a két ismételő órában begyakorolja azt az anyagot, a mit a plébános úr, vagy a hitoktató úr tanított. Másnemű intézkedést nem ismerünk. — **Sz. M.** Beérkezett. Jönni fog. — **H. L. Sári u. p. F.-Dabos.** Levélben adtunk választ. — **Sz. J. Tornycs-Németi.** 1. A változott viszonyokhoz képest módosított. 2. A kérdezett czim: főtiszt. Gerely József nevelő Pápa. 3. Megkeressük. — **B. J.** Megelőzőleg már vettünk egy tudósítást, azt adtuk is.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

A bazini egyházközség tanfelügyelő esperesénél *Vistuban*, posta Báhony, Pozsonymegye, okleveles tantervek legkésőbb *november hó végéig* a következő két állomásra jelentkezhetnek: **Báhony**, évi 800 korona, lakás és fűtés. **Vistuk**, évi 730 korona, lakás és 12 köbméter hasábfá, melyből azonban a tanterem is fűtendő. Tannyelv tót-magyar; az állomások azonnal elfoglalhatók. 903 1-1

Nemes-Ócsai róm. kath. iskolához okleveles tanító kerestetik. Javadalma 800 korona fizetés és 48 korona lakbér vagy egy szoba. Pályázati határidő *november 30.* *Vida János* plébános, iskolaszéki elnök. 900 1-1

A **félli** (Pozsonymegye) róm. kath. iskolához tanító kerestetik. Fizetése 280 frt, 120 frt félévi utólagos részletekben, butorozott szoba. Kérvények *Pozsony-Püspöki esperes úrhoz* beküldendők. 901 1-1

Egri érseki megye.

Az **orosi** róm. kath. iskolaszéki kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Díjlevele szerint javadalma: 19 (tizenkilenc) kat. hold 1307 ööl jó minőségű föld megfelelő legelő-illetékekkel, párber 16 köböl rozs, 12 frt 19 kr.; kisajátításért 1 frt 04 kr.; 97 tanköteles után egyenkint 1 frt; ismétlősök oktatásáért községtől 25 frt; stóla 51 forint 75 kr.; Elődje 1899 óta 104 (száznegy) frt fizetési kötelezettséget élvez, melyet bizonyára ő is élvezni fog; korpótlék államszegélyvel. Kétszobás lakás, pitvar, kamara, istálló, házikert. Kötelessége: kántori teendők végzése; mindennapi s ismételő-iskolások tanítása; falkola kezelése fele haszonnal; összes adók és egyéb terhek viselése. Énekpróba *november 21-én*. Alomását a jelenlegi kántortanító nyugdíjaztatása után azonnal tartozik elfoglalni. Kérvények *Gergelyffy Béla* lelkészhez, Oros (posta) Szabolcsmegye, címzendők. 884 2-2

A **zszerzi** (Borsodmegye) róm. kath. anyaegyházhoz tartozó **Noszvaj** fiókegyház tanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalmazása: Lakás, mely áll két szoba, konyha és kamarából, továbbá 117 ööl házikertből. Kétségföldesítés: az egri ájtatos alapítványi pénztárból 400 korona; államszegélyből 120 korona; külön egyházmegyei forrásból 12 korona 44 fillér. Földbirtok 6 kat. hold és 1222 ööl szántóföld; 4 drb marhára legelő. A község erejéből 7 illetőség tűzifa, melyet maga a tanító tartozik kivágatni és beszállítani. Ézenfelül az iskolaszék még 200 korona államszegélyért is folyamodik. Oklevéllel felszerelt kérvények *december 6-ig* alulírott iskolaszéki elnökhöz Zserecz, u. p. Bogács küldendők. *Páthy János*, lelkész. 905 1-1

Győri püspöki megye.

Gáta nagyközségbe (Mosonmegye) róm. kath. osztálytanító kerestetik. Fizetése 800 korona, esinos lakás és a szükséges tűzifa. Kötelessége: az első osztályt önállóan vezetni, az ismételő-iskolát tartani és a kántori teendőkben segédkezni. Számíthat meglehetősen mellékjövödelemre. Előadási nyelv: magyar, horvát és német. A kérvények f. é. *december hó 1-ig főt. Lévay Pál* iskolaszéki elnöknel nyújtandók be. 906 1-2

Endrédre (Sopronmegye u. p. és vasútállomás Petőházyvár) osztálytanító kerestetik. Fizetése: 400 frt, butorozott szoba, takarítás, 6 mm. kőszén, 1/4 öl föl-vágot fa. Kötelessége: a rábizott osztályok tanítása, a kántori teendőkben való segédkezés. Kérvények *november 24-ig Lukács József* plébánoshoz küldendők. 907 1-1

Nyitrai püspöki megye.

Salgói (Nyitra megye) róm. kath. másodtanítói állomásra *november 24-ig* pályázat hirdettek. Fizetése a hitközségtől 110 korona, államszegély 700 korona. Butorozott szoba. Pályázhatnak okleveles tanítók, tanítónők. Kérvények Ürménybe *plébánia-hivatalhoz* címzendők. 878 2-2

Racsicz (Nyitra megye) róm. kath. néptanítói állomásra pályázat hirdettek f. évi *november 29-éig*. Jövedelme: községtől 260 korona, 6 öl fa és szántóföld 61 korona, állami segélyből 479 korona — összesen 800 korona. Lakása 2 szoba, konyha és kamrából áll. Okleveles férfi- és nőtanítók főt. *Kuniczky József* iskolaszéki elnöknel Felső-Veszteniczen jelentkezzenek. 898 1-1

Dohnyánban (Trencsénmegye) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat folyó év *december hó 20-án* megtartatik. Jövedelme: 12 pozs. mérő vegyes gabona; 6 öl tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő; 600 ööl első osztályú szántóföld; házikert; lakás. Kétségföldesítés 580 kor. 48 fillér; bucsúztatásért a temetéseknél körülbelül 24 korona. Tót és magyar nyelvben, valamint a kántori teendőkben jártas és okleveles pályázók az *iskolaszék elnökénél* jelentkezzenek. 908 1-1

Pécsi egyházmegye.

Baranya-Maróc fiókközség róm. kath. kántortanítói állomásra *december 5-ig* pályázat hirdettek. Javadalma: 2 szoba, 2 konyha, kamra, pincze és gazdasági melléképületekből álló tisztességes lakás. 1 kat. hold 834 ööl kert és belseg. Haszonélvezete 6. kat. hold 977 ööl szántóföldnek, melyet 1/4 hold kivételével a tanító munkáltat. Párber: Telkesektől páronkint 2 nyolczados búza (jelenleg 40 pár). Kisház- és szellőréktől 2 nyolczados rozs (jelenleg 60 pár). Minden pártól 64 fillér lélekpenz; minden szőlőtulajdonos pártól 96 fillér borvátság. Minden hétköznapi iskolaköteles után 42 fillér tandíj; pusztai tankötelesek után fejenkint 2 korona. Ismételőoktatásért 20 korona. Községtől 1 négyesfogatu szekér szarvasmarhának való széna és 1 hasonló minőségű szekér sarjú. Kegyura-ágtól 6 öl kemény hasábfá a község által vágva és behordva; ebből a tanterem is fűtendő. Malomfuvarokat a község szolgáltatja. Stóla-jövedelem évenkint mintegy 35 korona. Tannyelv német-magyar. Személyes megjelenés öhajtatik. Fölszerelt kérvények alulírott iskolaszéki elnökhöz *Köblénybe* küldendők (u. p. Szalatnak, Baranyamegye). *Schmeller József* plébános, maróczi iskolaszéki elnök. 904 1-1

Rozsnyói püspöki megye.

Sürgösen magyar-tót tannyelvű iskolához róm. kath. tanító-helyettest keresek havi 30 korona és teljes ellátásért. *Helpa*, Gömörmegye, u. p. Pohorella vasgy. *Keller József* kántortanító. 897 1-1

Székesfehérvári egyházmegye.

A **budakeszi-i** róm. kath. iskolánál üresedésben levő osztálytanítói állomásra ezennel pályázat hirdettek. Fizetés: évi (800) nyolczszáz korona, (100) egyszáz kor. lakbér, négy köbméter fa (30) harmincz korona értékben.

és esetleges korpoltók. A kelően felszerelt kervevények helyébe *nov. 14-ig* adhatóhoz nyújtandók be. Megjegyzetük, hogy a kantorságban jartások előnyben részesülnek. Kelt Budakeszin, 1900 október 27-én. *Babos Ferenc*, esperes-plébános, iskolaszéki elnök. 874 2-2

Sóskútra (Féjermegye) osztálytanító kerestetik. Fizetése 700 korona, bútorozott szoba tüléssel. Fizetése melletti kiutashat. Kervevények *november végéig* nagyságos és főtisztelendő *Kálmán Király* országgyűlési képviselő plébános, iskolaszéki elnök urhoz küldendők. 909 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Tabi (Somogy megye) róm. kath. osztálytanítói állomásra pályázatot hirdetek. Fizetés 800 korona és egy-szobás lakás. Kervevények iskolaszékre czimezve hozzájárulást küldendők *november 28-ig*. Az állomás 1901 jan. 1-én egyetlen elfoglalandó. Csak okleveles férfi- és nőtanítók pályázhatnak. Bővebben értekezhetni *Menyék János* főtanítóval. 902 1-1

Váczi egyházmegye.

Derekegyháza uradalmi községben, tompaháti magyarban róm. kath. tanítói állomásra *november 16-ig* pályázatot nyitattik. Javadalmazása: 3 szoba mellékkegyiségekkel, körülbelül 2 hold kert, 364 korona készpénz, 1 r. búza 2 mtrm., 11 r. búza 9 mtrm., árpa 6 mtrm., óbor 160 liter, 2 hold szántott tengeri föld, 1 drb. sovány südő, szabad tüléles. Ezen kívül 2 drb. tehéntartás, telen szalmán, nyári legeltetés 2 drb. borjú, 1 drb. öreg sertés, 1 drb. südő, 2 malacz. Szünet alatt esetleg esetleges fölügyeletért külön díjat élvez. Kelőleg felszerelt kervevények gróf Károlyi László méltóságához czimezve adhatóhoz küldendők. Derekegyháza u. posta Szentes, *Bajcsy Gábor*, lelkész. 849 3-3

A bogyoni (Gökegyház) Nógrád várm. róm. kath. kantortanítói állásra *november 22-én* délelőtt 10 órakor megtartandó próbával pályázatot hirdettek. Javadalmazás:

új lakás 2 szoba, kamra és istállóval, egy hold kerttel, 5¹/₂ kat. hold szántóföld, melyből két veka mag alá háromszor szántást a község teljesít. 1¹/₂ öl tüléle 60 pár után ugyanannyi 1 veka rozs és 50 fillér. 35-40 tanonc után ugyanannyi felveka rozs. Stóla minden ténykedés 50 fillér. Községtől 114 korona. Állami segély 428 korona. Az állás azonnal elfoglalandó. Képesített pályázók okmányai a bogyoni iskolaszékhez intézve, a *plébánia-hivatalhoz* *Palotásra* u. p. Apez. irányítandók. 899 1-1

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolcsóbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállítottak.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

AZ „ANKER”

ELET- ÉS JÁRADÉKBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. sz.

(Anker-udvar) a társaság saját házában.

Alapított 1858-dik évben.

Összes vagyon	134 millió korona.
Biztosítási állomány	500 millió korona.
Eddigi kifizetések	221 millió korona.

A nyírvényrezteliséssel biztosítottak a vegyes és haláleseti biztosításoknál A osztályterv szerint, mint husz év óta - 1860-ben is az évi biztosítási díj 25%-át kaptak készpénzben kifizetve. A vegyes és takarékpénztári biztosításoknál B osztályterv szerint évenként emelkedő osztályterv az összes az évi biztosítási tartamán keresztül - befizetett díjak 3%-a, illetőleg az évi díjak 1897, 1898, 1899, 1900 9%, 12%, 15%, 18% fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Ügynökök, kik nagyobb összegű üzleteket szereznek, fix fizetésben részesülnek.

Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

889 2-3

Stephaneum nyomása. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.